

jakost i čvrstoču naše Jugoslavije ne-pekolebitost i vjernost naroda spram svog uzvišenog i mudrog Našeg Kralja Nj. V. Aleksandra. Narod je oduševljeno klicao svom Kralju i pozdravljao našeg bana. Govor našeg bana ostavio je dubok dojam i u narodu ulijo mnogo nade za bolja i sretnija vremena. — U 12 sati formirala se je sokolska povorka na Tishevom putu i krenula gradom. U povorci je bilo oko 2 hiljade sokola i sokolica. Zaista pravi triumf sokolske slave i svijesti u ovim krajevima. Veličanstveno je to bila slika. Crvene košulje, narodne nošnje, sokolski barjadi uz svirku nacionalnih marševa prolazili su gradom dostoјansivo i ponosno. I ovom prigodom treba da istaknemo gostoprinstvo i oduševljenje klanjanje Šibenjskih građana. Cvijeće se je sipalo i padalo kao kiša. Širokom ulicom čitato se je po cvijeću stupalo. Na licima naših ponosnih Šibenčana odražavao se je izraz zadovoljstva i oduševljenja. Ovakove sokolske ushićenje uz prisustvo tolikog broja sokola i sokolica Šibenik nije odavno doživio.

I ovom prigodom Šbenik sa svojom okolicom pokazao se da je na dostojoj nacionalnoj i sokolskoj visini. Poslije prolaska gradom povorka se postrojila na Poljani Kralja Petra. Na trubni znak našeg vrijednog župskog načelnika brata Meliša zavladala je disciplinovana tisina. Zatim je sa vlastnog mjeseta održao naš neumorni i pronicavi župski starešina brat Mloš Triva sokolima govor. Riječi brata Trive duboko su se dojmile i usjekle svakom bratu. Brat Triva je vrlo sočno i harmonično jasno ocrtao i prikazao sokolsku bratsku ljubav, pozravnost i rad za velike sokolske ideale. Ovom prigodom istakao je priznanje i posljedovanost za sokolski rad bratu banu Jablanoviću. Poslije podne u 4 sata izvršena je u Mandalini na vojnom vježbalistu predaja i posveta barjaka. Pri ovom svečanom činu redali su se govorovi sveštenika protve Koste Krstnovića i kat. sveštenika Dr. Mijata, komandanta mjeseta brata Živojada Božića i starešine mandalinskog društva brata Ante Vlahovića. — Svi govorovi bili su pažljivo saslušani i oduševljeno pozdravljeni uz veličanstveno klanjanje Nj. V. Kralju, Prijestolonaslijedniku Petru starešini sokola Kr. Jugoslavije, bratu banu Jablanoviću, izaslaniku pakovniku bratu Božiću, starešini Vlahoviću, sokolu i vojski. Zatim su otpočele vježbe raznih kategorija. Vježbe su izvedene na opće zadovoljstvo gledaoca. U svakoj kretnji odražavale se je disciplina, harmonija, tačnost i elastičnost. Kod publike

vježbe su ostavile duboki dojam uzgojne sokolske svijesti i tačnosti. Naši prednjaci i prednjače i ovom izvedbom pobrali su lovoričke. Nek im je svima na čast i ponos. — Na opće nezadovoljstvo kiša je prekinula daljnje izvadjanje vježbi i večernju akademiju. Kod povratka gostiju iz Mandaline u Šibenik treba istaknuti i pojaviti budni nadzor i red pomorskog saobraćajnog osoblja, koji su sve sile uložili da se radi nevremena ne desi koja nesreća. Sve je u redu i bez gužvanja prebačene u Šibenik. Uvečer je sokolska glazba pred hotelom Krkom priredila koncert, a šibensko i na glisu filharmoničko društvo „Kolo“ otpjevalo tri pjesme. — Sokoli iz bližnjih mesta uz svirku glazbe i klanjanje oprašeni su u najboljem raspoloženju i zadovoljstvu svojim kućama. Ovom sletu prisustvovala je i splitska sokolska župa sa svojom četicom vrijednih sokolova.

Braća i sestre!

Velika sokolska ideja, koja se u našem narodu sve više širi jasno se manifestuje na ovim sletovima. Šibenik sa svojim sjeverodalmatinskim sokolstvom ovog zgodom pokazao je duboku nacionalnu svijest i veliku ljubav, za sve što je plemenito i uzvišeno. Sokoli u ovim krajevima predstavljaju čvrste bedeme protiv svakog tko namjerava da ruši, što je vjekovima krvlju grđeno. Tu su sokoli na vječnoj strazi. Naše sokolsko srce otvoreno je svakom prijatelju našeg naroda. Sokoli vole, ljube i poštjuju svakoga tko radi za naše nacionalne ideale. Duhovno jugoslovensko istinsko jedinstvo duboko je usaćano u sokolskim dušama. Ono je tu, širi se svake. Sokoli u tom pravcu stalno rade. Ono je sokolska svetinja. Budno paze i predusreću svaki poremećaj svoga idealja. U sokolskim iskrenim mislima, u dubokoj bratskoj ljubavi, velikoj i stalnoj pripremnosti leži sokolska snaga. U sokolskim dušama istina caruje, laž se prezire.

Rad ne poznaje umor. Velika ljubav sokolska okuplja sve što iskreno i poštено jugoslavenski diže.

Sokoli naši, divovi nemirli. Prekinute lance ropstva i tame. Danas ste kao živa vječna. Vodite narod u trajnu slavu. Okupljajte što je plemenito i dobro. Gospodite što je nečasno i trulo. Ostavljajte svjetlosti primjer dječi našoj. Amanet herojstvu i poštenju nek im vječno sja. Otadžbino draga, majko heroja naših, ikušenja i golgotu si prešla. I onda kad si razapeta bila u sokolskim dušama si živjela. Sad si nam svijetla i mlada i ponosna. Sokoli za tebe žive i rade. Ti si nam slava ponos i čast. — Tko za tebe živi taj ne umire.

Zdravo!

Prosvetar Šibenskog društva
Ivo Janković,

Đušan C. Lakić, učite

Буковица и Буковчани

II) Буковчани

(Наставак)

Шеснаesti је вијек прошао у повременом насељавању Буковице по разним њеним положајима. У седамнаестом вијеку се забива васељавање, одсељавање и пресељавање у вези ратова, које је у овом вијеку млетачка република водила с Турцима. Један дио народа што се је за вријеме првога (кандијског) рата изложио према Турцима, морао је да се сели ближе млечачки градовима. Тако се је наш дотадашњи Буковчанац харамбаша Јако Митровић (отац Јанковића Стојана) морао 1648 год. преселити из Жегара у Будим код Поседарја, као и многи други на млетачки коридор испред

Задра. Од ових одсељеника неки су послije konacnog oслобођenja Сјеверне Далмације од Турака вратили у своје крајеве, а неки су остали по Котарима и на рачун њихових Буковица се је спет прориједила у стањуништву.

У обадва рата које је млетачка република у XVII вијеку водила с Турцима учествовао је на млетачкој страни и скоро саз српски варод из Сјеверне Далмације. А ево зашто. Пред половину седамнаестог вијека стање раје у Далмацији било је постало таково да га она више могла подносити. Тежња за осветом постала је била општа, и народ је био готов на сужданији отпор Турцима. Ово се види из извјештаја којег је 25. априла 1635. год. упутио млетачком сенату генерални пресвјетитор Зена, у ком пише о расположењу духовника код варода

Dvadesetogodišnjica Realne Gimnazije u Šibeniku

Proslava 25 god. Šibenčke realne gimnazije koja je održana na dan 26. maja o. g. zaslužla je pažnju i šire javnosti, a ne samo da ta manifestacija буде uokvarena u popucate zidove gimnazije i maleno kazalište. Čudno vato je, da je ovaj datum prošao gotovo nezapažen u samome mjestu, kome je taj zavod činio usluge svojim 25 god. radom. Možda je mišljenje sredine gdje se nalazi gimnazija, da je dovoljno ako nastavnici spomenu neku prigodnu riječ, — jer to je nijesuši u dužnost; zašto da oni misle o tome, neka brigu brigu o tome oni koji su za to plaćeni! Zbilja nepravedno! Naставnici su za svoje strane učinili što je do njih stajalo da se ova manifestacija izvede najbolje srazmerno srestvima, razumijevanju i pažnji od strane onih čiju djecu uči.

Sama proslava počela je pomenom umrlih naставnicima i daciima u katedrali i pravoslavnoj crkvi; poslije toga održata je svečana sjednica u gimnaziji, a naveče istoga dana u kazalištu

davala se svečana akademija. Vrijedno je osobito istaknuti pozdravnu riječ g. direktora Banice, a koja zaslužuje svaku pažnju te je radi toga donosimo u cijelosti:

Proslava 25. godišnjice naše gimnazije je važan kulturni i nacionalni datum u istoriji Šibenika. Svaki grad je naročiti kolektiv za sebe, sa svojom posebnom psihom, težnjama i strujama osobinama i navikama, uvek sa nekom postojanom, učvršćenom jezgrom, a sa prilivima i odlivima raznih nijansa i sporednih snaga. Koliko je bura i potresa prešlo iznad surih zidina Šibenskih utvrđenja i preko kamenih visokih zgrada njegovog žiteljstva nasleduju posebne vrline pa i mane predaka! Kako je, i danas, zanimljiv, osoben, lijep i živopisan ovaj grad, čiju dušu treba shvatiti i sa njom se saživjeti.... I taj naš Šibenik, u prošlosti toliko junaka i borben, kad god i uporan i tvrdoglav, želeo je da postane i kulturni centar ovih krajeva lijepe Dalmacije. On je i postao to

SKAUTIZAM

Skautsko vaspitanje

Visoki etički pogledi na život, izraženi u našim skautskim zakonima, zahtjevaju da skauti u među sobnom dodiru skinu obrazinu koju danasna kultura nameće ljudima. Da bi se moglo pristupiti jednom korisnom radu i da bi se taj mogao realizovati, potrebna je prija svega iskrenost, iskrenost koja će odlučno zauzimati mjesto dvojnosti, laskanja i ogovaranja, bez koje se odgoj čovjeka ne može zamisliti. Skautizam teži da vaspitava svoje članove u tome pravcu, on je postavio istinu kao jednu svjetiljku u današnjem životu tame i podmukle borbe koja iz nje proizilazi, da bi dao podlogu za stvaranje novih generacija gde čovjek u čovjeku neće vidjeti sredstvo nego cilj.

Zadatak je težak, mnogima izgleda čak neostrajljiv. Dalje ćemo uspijeti u realizovanju ovog zadataka zavisi prije svega od nas samih. Bolje rečemo, zavisi od onih, koji vode mase dječaka, koji u sebi sadrže jednu sirovu neobradenu materiju. Ta materija je veoma plastična i na nju nevjerojatno utiče svaki gest, svaka riječ, čak i svaka pomisao čovjeka koji je obraduje — vede. Zato voda treba da bude savršeno pažljiv pri ocjenjivanju svih svojih postupanja, on treba da zna da su pored njega stalno na svakom mjestu mlađe, naivne oči, koje kao sružva

upijaju svjež njezov voljni i nevoljni gest.

Tek kada čovjek shvati tu čimjenicu, može pristupiti ostvarenju velikog zadataka, uvođenju istine u život. Tek kada uvidi da je njezov lični primjer naijače srestvo kojim će usaditi ljubav prema istini u dječiju dušu, tek tada će se njezov rad bazirati na jednoj realnoj podlozi. Čovjek koji to ne želi da uviđa, ne zaslužuje da igra u drživo tako značajnu ulogu, kao što je vaspitanje generacije bliže budućnosti, šta više, kao negativan, štetan činilac, on treba da bude udaljen od zajednice. Jer tada primjer dještuje mnogo efikasnije nego dečar.

Tome zlu se nebi morala posvećivati naročita pažnja kada nebi postojala jedna žalosna čimjenica. Obično se takvi ljudi ne mogu zadovoljiti time što sami destruktivno djeluju, nego i svoje dječake uvode u tu opasnu igru. Oni postaju njihovi saučesnici i svadnici. A kada se jedan dječak obre u svetu laži i obruzni, onda je nemoguće vaspitavati ga da ljubi istu da u svakome momentu otvoren.

Tako da je dovoljan jedan nesavjesan čovjek da zatrue dvadesetak-tridesetak mladih ljudskih jedinika, koji nemaju snage da se odupru njezovom negativnom djelovanju. Treba ukloniti svakog onog, koji svojim štetnim primjerom ruši i ometa stvaralački rad skautizma. Bolje je žrtvovati pojedince nego da zajednice izgubi razlig za postojanje.

A. J.

Извјештај овога проведитора osvjetjuje tadašnje raspolaženje duhova kod народа u добустинском kontinentu, који је био св по Турцима као што показује и намјере Млечића са три континента. Од тад су Млечићи скренули далматинском континенту мало већу пажњу, и почели остварivati оне своје намјере по мјести истога народа и славних војних њивских.

Иако је прошло неко десет година са онога Зенова извјештаја докле год 1645. в. стаде рат између Турске и млетачке републике због сстрва Каџије, којег су Турци хтјели Млечићима да отму. У року од двије године настао је рат у већем размјеру и у Далмацији.

Још прво него је Турска дошла с великом силом у Далмацију, навали у рано прољеће 1647. год. проведитор Леонардо Тосколо с јаком

blagodareći našoj gimnaziji. Evo, ona već četvrt — vjeka vrši u njemu svetu kulturnu i nacionalnu misiju, održavši se i u najtežim momentima u istoriji ovog grada.

Današnja proslava tog četvrt — vjeka kulturnoga pionirskog rada daje nam mogućnosti da se za trenutak izdignemo iz mnštva svakodnevnih briga i trzavica, u kojima nam trenutno nezadovoljstvo, zapletenost života i sitne nezgode stvaraju neprijatne, a kad god i gorke časove. Kad se iz tešnih Šibenskih ulica ispnete na tvrđavu sv. Ane: kako divan pogled i širok vidik! Tu se gube oni hladni, teškobni i mučni budžaci prošlosti, a širi se pogled iznad zaliva i kanala do okolnih otoka i nestaje prema plavoj pučini našeg Jadrana! U duši, izdignimo se tako za trenutak iz svojih svakodnevnih briga, trzavica, skučenih misli i pogleda, i pokušajmo da sa kakve više osmatračnice bacimo pogled: i na prošlost ove naše gimnazije, i na prošlost i budućnost Dalmacije, i naše domovine, čija je ona sada neutidivi dio. Tu, na višoj osmatračnici, gdje se pogled gubi u daljim perspektivama, naći ćemo na struje i stremljenju, koji će spojiti naše duše u jednom osjećanju čvrste solidarnosti i medusobnog poštivanja i ljubavi. U svakodnevnoj brizi i borbi, dole na ulici u svojoj kući i zvanju, kad god i zaboravimo na opšte zajedničke ciljeve, i gubimo se i lutamo.

Cesto u svakodnevnoj usplahirenosti, mi ćemo uzvikniti: već je tollko godina prošlo, a, evo, ne valja ovo i ono! Medutim, šta je 10-15 godina u istoriji jednog naroda, naročito u istoriji našeg naroda koji zapravo danas preživljava istorijske časove svoga formiranja! Narodima trebaju često stotine godina da izrade psihu svoje nacionalne zajednice, i ta se psaha formira kroz patnje, stradanja, ratove, pa, budimo iskreni, i kroz bratske razmire i trivenja. Možda baš ovo i najviše i zbljuže djelove, jer trvenja otkrivaju bolna mješta i prikazuju i skrivene kutove duše, a za potpuno stapanje je baš to i potrebno.

Danas se u svjetu kuje, grozničavo i uz ogromne napore, sudbina sutařnjega svijeta. Evropa odjekuje tutnjavom. Narodi su opet uskobljeni. Njemačka, Francuska, Italija, Engleska, Rusija, Japau.... koliko svjetova za sebe, koliko silnih volja, energija, nagomilanih snaga! A mi, maleni narodi među njima? Zar da nas ta tutnjava zbuni? Ne, i mi treba i moramo da nademo svoj put, smisao i formu svoga narodnog i državnog života. I mi moramo da budemo

čvrsta, psihički i fizički nezlomljiva cjelina, kompaktni, složni, jer bi se inače slomila tanka rebra našeg broda sred sudara ogromnih talasa.

Kad je riječ o proslavi naše gimnazije, zašto Vam iznosim ove vizije nekih mogućih sukoba i perspektive bliže ili dalje naše budućnosti? Zato, jer je srednja škola ona duhovna radionica, u kojoj se omladina sprema i formira za život: ne samo za svoj poziv, ne samo za svoj poziv, ne samo radi usavršavanja svoje ljestnosti, nego i radi služenja narodnoj zajednici u doba kakvo je danas, kada se narod nalazi na prekretnici između prošlosti i budućnosti, škola mora da bude orientisana prema budućnosti. Kroz nju mora da se osjeća, pojačan i svjestan, ritam sutrašnjeg narodnog života. Ona ne smje da bude pasivna i sputvana nekim izmišljenim zamakama.

Ona mora da iskiva duše budućeg vodećeg narodnog sloja: duše koje će sadržavati u sebi bogatstva cjelokupne naše prošlosti, i ljepote i vrijednosti svih naših djelova, sve dovedeno u višu, uskladenu sintezu, čija će srž biti svijest da smo svi jedno, svi podjednako vrijedni i dostojni ove naše zajedničke cjeline, i da u budućnosti imamo ravnopravno, s jednakom ljubavlju i sa što većom ljestnom ambicijom da izgradujemo svoju zajedničku narodnu državnu cjelinu. U prirodnom i snažnom procesu medusobnog stapanja, svaka srednja škola, pa i naša gimnazija ima da vrši glavnu, aktivnu pozitivnu misiju, napajajući mlade duše ljubavlju, zanosom sloganom, tolerancijom i širokogradnju. To ne znači negaciju prošlosti, nego pripremanje lijepše i bolje, aktivne budućnosti. Ne radi za budućnost naroda i pojedinaca onaj koji širi pasivnost, nerad, nemar, ili možda i mrzvolju, mržnju, neprijateljstvo i očajavanje, nego onaj koji propovjeda vedro evandje medusobne ljubavi, aktivnosti, saradnje i plemenitog takmičenja u stvaranju novih vrijednosti i vrlina.

Sve to je radila naša Šibenska gimnazija u toku svoga četvrt-vječka života, a to joj je još većma zadatak i u budućnosti. Ona je, svojim radom upletena u istoriju ovog grada, a imaće u budućnosti još važniju i aktivniju ulogu. Danas, kad se i politički i socialno, i kulturno i ekonomski reorganizuje i celi svjet, i naša domovina, srednja škola ima naročito važnu misiju: ona formira, priprema vode sutrašnjice. I kad je, danas, uskolebano sve, kad u pitanju mnoge socialne, kulturne i ekonomske vrijednosti, zar nije glavna briga sviju nas; kako

će se formirati duša, um, volja, karakter moga djeteta? Vi ne želite da pustite u život nesposobne i nespremne lutke, nego sposobna, debro upućena i soldno opremljena živa blća koja će biti kadra da se održe u svojoj životnoj borbi. Vidite, kako je težak poziv nastavnika: on ima da vrši važnu socijalnu ulogu vaspitača i učitelja kako u ljestnom interesu cjeloga naroda, cjeloga našeg društva. U današnjim uznemirenim, poljuljanim prilikama, taj poziv nastavnika nije lak. Njegova ljestna odgovornost i prema vama roditeljima, i prema djeci, i prema budućnosti naroda ogromna je. Da li će on vaspitavati vaše djece samo za Šibenik, samo za jedan kraj, samo za jednu partiju ili struju? To bi bio njegov neoprostivi greh.

On ima da vaspita djece za jednu širu cjelinu, za totalnost života i naroda, on ima da shvati duh strujanja opštег, istorijskog, i bez ometanja, aktivno, ima da formira duh povjerenje muđeće, da taj mladi duh bude u skladu sa tom cjelinom: treba djecu spremiti da budu aktivni, produktivni članovi društava, a ne ometeni i ograničeni nekim uskogrudnim shvatanjima i mrzvoljnim raspoloženjima. Danas kad sile raznih imperializama i neprijateljstva mogu da ugrižavaju slobodu pojedinih djelova našeg naroda, nas može da očuva samo duh sloga i medusobne ljubavi. Šta tražite vi roditelji za svoju djecu? Sigurnost, sreću i uspjeh u životu. Kako ćemo ih spremiti za to? Zar kad ih vaspitavamo da bubi u sukobu sa cjelinom? Ja mislim da ne. Duševni i duhovni partikularizam je uvjek najopasniji unutrašnji neprijatelj jednog naroda. Jer, zar ćemo se u svojoj istoriji vraćati na staro? Da li se može danas zamisliti državica za sebe kao što je nekad bila slavni Dubrovnik? Dalmacija je danas sastavni dio naše države: tu su njena pluća, na koja ona slobodno diše. Cjela naša pozadina iskreno i oduševljeno voli Dalmaciju i iz te pozadine dolaze sokovi koji je oživljuju. Bez njih bi ona bila neopisano pasivnija nego što je danas. Njezini su sinovi raštrkani po cijeloj zemlji, po mnogobrojnim gradovima, gdje nalaze bogato i slobodno polje rada poštovani i voljeni. Zar taj nesmetani odliv suvišnih snaga u druge krajeve; zar to slobodno prostranstvo, na kom se bez zapreka mogu ispoljavati radne energije i sposobnosti svih sinova našeg naroda, zar to nije ono idealno stanje za kojim se težilo: da se ima dovoljno slobodnoga zamaha? U toj izukrštenosti interesa i veza, duhovnih i fizičkih

i jesti snaga i žilavost jednog naroda i njegove države. Šta bi bilo naročito od Dalmacije, kad bi svi njezini sinovi, školovani i neškolovani, bili primorani da samo u njoj žive?

Ova nas je digresija, učinice Vam se, i suviše deleko odvela. Ali, ipak' nije tako. Sve su to misli koje potiču iz onog osnovnog pitanja: šta je zadatak naše srednje škole. Ovde mi se nameće još jedna napomena, kad je već riječ o Dalmaciji. Srednja škola formira dušu omladine. Kako je to mučna stvar! Kako je teško prodrijeti u kutove mlade duše, često nedokucive, čudljive, krhke i neposlušne, koje ne priznaju nikakve autoritete! A kako je tek napose teško formirati mladu dalmatinsku dušu! Individualizam, krajnji, rekao bih često i neobuzdani, to je glavna nijena karakteristika. Svako je ovde, pa i mlađa djeca, naši učenici, više nego igde, svjet za sebe: to su duše pune najljepših vrlina, sjajnih preliva, snažnih osjećajnosti, ponesene nekim zanosom; svako je naročiti umjetnik za sebe, bujan, osjetljiv, mnogo nestalan, kao ovo naše nebo i more, sve uvjek ustalasano, nemirno, pokretno.

Sad, sve to formirati, ustaliti, upraviti dobrim putem, očeličiti, provjetiti, a naročito razvijeriti u pogrešnim predrasudama, kakav složen posao! Pa ipak, vjerujemo da to nije nemoguće ni preteško. Treba ih razumjeti, treba pokazati strpljenja i imati iskrene ljubavi, i njihove duše moraće da se otvore: njihove urodjene vrline moraće da pob jede sve ono slučajno štetno i trenutno nastrano u njima.

Sa nekoliko crta, u glavnim momentima, izneseni su problemi i zadaci i srednje škole uopšte, i naše šibenske gimnazije napose: to je bilo potrebno, na duh današnje proslave, kada svi mi, i vi roditelji, i mi nastavnici sa ovog mesta, kao sa neke osmatračnice, bacamo pogled, kako u prošlost, tako i u budućnost ove gimnazije. Mi ćemo nastavnici, u interesu Vašem, vaše djece, grada Šibenika i njegove okoline, raditi za budućnost, za novo vrijeme, za sreću vaše djece, jer tako radimo za cijelo naše društvo i našu domovinu. U svom radu mi ćemo često nallaziti na velike teškoće, pa i smetnje, nezgode, svješne ili i nehotične. Ali, to nas neće buniti. Gimnazija je kao brod koji plove kroz bure, smetnje i opasnosti: mora se znati, kuda se teži, za čim se ide, i mora se imati istrajnosti da se savladaju sve teškoće i smetnje. A to će se imati, kad se zna da se radi iz najboljeg uvjerenja,

силом на турски посјед у Сјев Далмацији, те поче до темеља рушити сасе турске градове почам од Земуника, Скрадина и Новограда, па редом у исток сасе до Книна и Шебеника

Народ који је био под турском влашћу на подручју Котара и Буковице, видио велике млетачке успјехе и поред оне жеље да се освети Турцима одмах се одлучи да пређе на млетачку страну. Додуше на овој је потакла и велика пропаганда са стране Млечава од почетка рата која је у варод предирала преко његових калуђера и свештеника По Буковици и Котарима одмах су биле основане народне чете, које су биле десна рука млетачкој војсци.

Као организатори ових народних чета у Буковици и мињу се Петровије Селаковић калуђер из Кистања Дамјан Ковјловић, поп из Добропољца, а као организатори и вође

чета харамбаше Мјелета Вукчевић и Јанко Митревић из Жегара. Њима је за ова по republiku zaslužna djela proveditor Toscola, po ovlaštenju senata, d'значио сталну мјесечну novčanu nagradu sa циљем да их је јаче веже за mletacku stavu. — Турци су 1648. g. dozvali za buntovnici rad још прво рата, којему је гвиједо било манастир Крка, па су kaluđeri morali da kradom preko Буковице и Котара побјегnu у Задар. Манастир је тада много настрадао.

У овоме, каџијском рату, било је много окршаја и у Буковици. Године 1647. разорени су до темеља градови Оброрац и Карин. Спомиње се да је Петар Смиљанић, отац Илићин, својом четом разбијен у Буковици 600 Turaka од којих је и заробио. Познат је велики број код Зечева у Ђеврскама 1648. год поги-

бе славни харамбаша Вук Мандушић. Ових година се разорише и многе турске куле, као по Буковици: Попштина у Крушеву, дивдарова кула у Карину, Огонац у Поповићима, већ поменуто Зечево у Ђеврскама, кула у Жегару и многе друге сигните куле.

Овај рат је завршен 1669. год. Постоји њега, по граничној лини и који је у споразуму с Турцима г. 1671. повукао комесар Нани, не само што је Буковица него су и Котари припали Турцима.

Мир између Турске и млетачке републике потраја само 15 година. Прекlнула га је република, која је због рђавих прилика код Turaka, послије пораза дводесет године 1683. год, просудила да је сада час, да се обрачуна са Турцима и по могућству ослобodi од њих Далмација. Главни ослон за републику биле су опет и

у овоме рату народне чете, које су се онако јуначке показале и за вријеме кандијског рата, а над којима је сада имао главно заповједништво наш славни јунак Стојан Јаковић.

Овај за Млечane успјели рат завршен је карловачким миром 1699. год. Највише по власници наших народних чета одмах су у почетку рата били велики успјеси с млетачке стране, тако да је ва прве четири године ратовање већ била ослобођена склоројска Далмација. Видимо, да кле да је наша Буковица тек овога рата ослобођена од Turaka, под њима је била преко један вијек и по. Од сада се она налази на подручју млетачке републике све до њене пропasti, крајем осамнаестог века.

Послије њеног ослобођења од Turaka са је коначно и власнича са пречима данашњег становништва, чији наследници од тада углавном и живе на истим положајима.

u interesu napretka i kulture, za bolju zajedničku budućnost. Nas, koji hoćemo tu bolju budućnost i koji radimo na nju, pokreću viši ideali, nacionalni, kulturni, širokogrudi i nešobični. Biće nam lakše, i ispunjavaće nas osjećanje sreće i zadovoljstva, kad budemo uočili da nam u tom teškom poslu vaspiteča i učitelja budućih generacija dolazi u pomoć dobra volja i razumjevanje vas roditelja, za budućnost čije djece i dajemo sve svoje najbolje snage i svoje znanje.

Sa tim osjećanjima, i sa tim nadama i vjerom u uspjeh i bolje dane, mi danas počinjemo drugu četvrt — vjeka naše gimnazije.

Nakon toga uzeo je riječ prof. g. R. Plan, koji je burno pozdravljen u kratkim crtama iznio istorijat ovoga zavoda u kome se on nalazi od njegova osnutka. Svakako je bilo očekivati od g. prof. Plana, da će u svome izlaganju biti opširniji i podvući i istaći sve važnije momente, a ne samo one koji su u uskoj vezi sa datumima italijanske okupacije. Ako je bila namjera predavača da baš naglaši taj moment, kome ne osporavamo važnost, onda se je to moralno kazati ukrace bez aluzija a sa više isklesanih rečenica. Najposlij, za nekoga ko bi bio sa strane prisutan nebi mu bio poznat rezultat i rad ove ustanove od odlaska okupacionih vlasti do dana proslave, nego samo to, da se je gimnazija brojno povećala i da je jedan direktor penzionisan.

Simpatično je samo učestovanje deka u ovoj proslavi. Njihova je tačka bila prikaz „Bijedne Mare“ po eposu L. Bošića, a u dramatizaciji poznatog književnika N. Bartulovića. I ako bi se posigurno našla i prikladnja stvar za prikazivanje, obzirom na samu proslavu, njezin značaj prilike i vrijeme u kome živimo, ipak se mora pohvaliti tru i ovih mlađih ljudi da savladaju Bartulovićev jedanajesterac i da svojom igrom prirede punoj dvorani rijedak mali umjetnički užitak. Svakako, da najveća zasluga za ovaj pothvat pripada praktičnom i energičnom režiseru g. prof. Lončaru. Njega ćemo najposlij spomenuti, jer bi prije svega želi ističi dobromamjerae primjedbe o stupnju igri i igri pojedinača.

Sima rednja otpočela je većom dozom nervoze i očekivanja kako će se dopasti; to se provodi kroz gotovo c' prvi čin, ali je nestaje u drugom činu potpuno, jer je i publike prestala da se isčudava šarenim kostimima nakon što se je podobro nasmljala i privikla izgledu pojedinača.

Mladi glumci svježi, sirovi sa gestovima koji su na mahove imali slobode i šrine, sa dicitom ponsto ubrzanom i glumačkim kvalitetima, oni bi nesumnjivo odigrali i teži komad, ali koji bi u isto vrijeme bio realniji i prirodniji. Bili su mnogo bolji u scenama, koje su bile naturalistički obojene od onih patetičnih a kojih je bilo više.

Najviše nam se dopala igra g-ce Šjan u ulozi bijedne Mare. Iako gođovo najmlada, a kao nosioc važne role, nije se prestrašila posla; svakako da je bila velika radoznalost za njezinu igru i kreaciju naslovne uloge i može se kazati da ta radoznalost nije pretrpjela razočaranje. Njezini su gestovi bili protkani načinom iz koga govore dramski temperamenat i promišljenja fantazija. Dobro je shvatila borbu nešreće i bespomoćne žene, kojoj se život tako dopada, ali koji je se bezrazložno pakosno podružuje. U njezinoj igri ima nečega stilskog ali ne namješteneog i ako nepotpuno razvijenog dobrog talenta. Gospodin

Ožegović u ulozi Adela imao bi zbilja svoj mali debi, da je imao samo manje nervoze u prvom činu. Njegovo pribranje držanje u ostalim činovima dalo mu je mogućnost da nam na zadovoljstvo prikaže svoju pravu vrijednost. Stari Bornić kojeg je igrao g. Mišić imao je priliku da se prestavi publici u simpatičnu okviru strogoga ca; prigovoriti bi mu se moglo jedino to, da je u momentima imao naglašeno i grubo držanje, o to se nije moralno naročito isticati, jer njegovu postavu u radnji obraduje sam karakter drame. Od publike je simpatično primljen kao i paroh g. Mladenić. Žena Borničeva g-ca Štiglic iako nije imala naročiti udjel u izvadaju komada, nije zadovoljila potpuno. Završna scena u drugome činu koja mora nositi pečat teške tragedije i koju majka mora da izvede sa iskomškim osjećajem majke, podbicija je. „Ah djeco moja, crne kukavice.... mora uzbuditi do srži. Ne uspije li se izazvati takav osjećaj radnja je u sceni ogolišana i gubi se u pustopasnem efektu. Ivanica sestra Marina g-ca Tambića lijepo je i na zadovoljstvo odigrala svoju ulogu. Kreirala je smišljeno njeznu sestruru punu ljubavi, razumjevanja i saučešća. Njezina uloga je puna finih preliva. Vladala je dobro glasom; sa puno neposredne iskrenosti uvjerila nas je o svojim glumačkim kvalitetima. Iviša, najmlađi sin g. Santini ostavio je utisak vrlo simpatičnog brata. Interesantno je da je našo puno rješenje za svoju ulogu. U njemu se krije lijep talent kome će temperamentom mladost pomoci, da će i u sličnim priredbama moći dati svaku kreaciju odlično postavljenu. Njegovo gicanje i plać iako je to za publiku bilo vrlo smiješno, dokazali su da on nije samo mali Iviša, nego i mali umjetnik. Dizdar iz Konjaskog g. Zorić našao je ulogu koja mu je dobro odgovarala, sa nešto manje nezvole i patetike učinio bi još bolji utisak. Pjesnika g. Mirkovića nebi pohvalili da nije imao tako duge recitacije. Istina, poteško je bilo sruštati jednu rolu dosta dugačku a izgleda za kratko vrijeme, ali je ipak morao odigrati sa više talenta, blažeg tempa, bez monotonijske s vremenom prelazila u patetiku ili bolje rečeno u dosadu. Dala mu se prilika da nam otkrije ako ništa drugo a ono lijeplj jezik koji je pun živopisnosti u njegovoj logičkoj akcentuaciji, tačnom i finom sjenčenju b'š u njegovoj ulozi. U ovim slučajevima najpogubnije je gutanje zadnjih slogova. Njegova himna Splitu morala je biti tako izvedena, da i publike preživljuje pjesnikov unutrašnji doživljaj. Nije smjela biti izrečena poput neobuzdane bujice koja je mutna i koja sve pred sobom nosi, ali koja za sobom ne ostavlja trašta. Taj momenat koji je tako iskaznut i naglašen mora bez uzfliranja publike svojim dahom prekinuti pjesniku. Pjesnik će tek onda nastaviti dalje kada gledači potpuno usvoje njegov doživljaj. Njegove gracične išle su na štetu radnje. Završne rječi drugog čina: "veseli se crni manastire i t. d. morale su također ostaviti dublji upečatak na gledaoca. Ostali učesnici u komadu bili su dobri i izuzev nešpretnih uloga, koje bi učinile veću uslugu režisera i svojoj okolini da svoj izbor makar i za sporednu ulogu nisu nametnule.

Na kraju mora se istaći rad režisera g. Lončara. Njemu pripada lavovski dio požnjelih aplauza, jer zbilja ovaj komad koji je iziskivao naprezanja od svih aktera, najveću je žrtvu tražio od njega. Uspjelo mu je vrlo

PITANJA I ODGOVORI

Pitanje:

Upravitelj sam zajedničke imovine. Nijesam još položio račun upravi. Mogu li međutim od zajedničara tražiti isplatu izdataka učinjenih u korist ove uprave, a pokrivenih vlastitim sredstvima?

Odgovor:

Upravitelj zajedničkog dobra smatra se punomoćnikom svih zajedničara. On je stoga obvezan s jedne strane da položi učedan račun o svojoj upravi, a s druge je strane obvešten da stavi u račun sve nužno ili korisno učinjene izdatke. Upravitelj zajedničara nema po zakonu pravo na nadgradu. Ovo isto važi i u slučaju da jedan zajedničar upravlja zajedničkom imovinom bez naloga o talu zajedničara pak svaki je od njih vlastan da traži polaganje računa i podjelu prihoda zajednice. Ovoj vlasti zajedničara odgovara i dužnost upravitelja kao punomoćnika, da kada god to traži koji od zajedničara položi račun o svojoj uprvi.

Odnosna zakonska naredjenja imaju u vidu dužnost upravitelja zajedničke imovine naprma svim zajedničarima, da im proži ove podatke koje oni potrebaju za konkretniziranje svojih eventualnih potraživanja izvršenih iz uprave zajednice proti upravitelju ove zajednice.

Iz ovoga slijedi da su zajedničari vlastni otkloniti isplatu potraživanja upravitelja zajednice izvršenih iz njegove uprave sve dotle dok upravitelj ne položi račun. To stoga što su zajedničari vlastni da svoja svesna potraživanja iz zajednice prebiju sa potraživanjima upravitelja koja za njega izvrši iz te uprave.

Radi toga upravitelj zajednice dužan je prije nego prikaže tužbu za isplatu svojih potraživanja iz uprave, ili barem skupa sa prikazanjem takove tužbe da zajedničarima dati sve podatke koje oni potrebaju za dokaz likvidnosti svojih protupotraživanja protiv upravitelja, a koja izvrši iz uprave zajednice. Isto tako dužan je dokazati da su svi zaračunati izdaci bili ili nužni ili korisni za zajednicu. Tako su zajedničari vlastni da namirene upraviteljevih potraživanja učine ovinsim od toga da upravitelj zajedničke imovine prethodno položi račun.

Prema tome odgovor je da postavljeni upit veoma jednostavan, naime da upravitelj zajednice ne može tražiti isplatu svojih potraživanja izvršenih iz ove uprave prije nego što položi račun uprave, ili toj dužnosti ne udovolji najkasnije barem u toku same parnice.

Ne samo to, nego i u slučaju da je upravitelj zajednice već i položio račun uprave za jedan dio zajedničke imovine, kojom on upravlja, n. pr. samo za pokretne, ili samo za nepokretne, ili za jedan dio istih u koliko bilo same pokretne, bilo same nepokretne ili dio istih nebi pretstavljali jedan samostalni gospodarski dio zajedničke imovine, pa bi iz tog računa izlazio saldo na korist upravitelja, on nebi mogao još utužiti da mu se plati ovaj saldo. Vlastan je da to učini jedino onda kad položi račun o prihodima i izdacima cjelokupne zajedničke imovine.

Naprotiv ako se zajednička imovina dijeli u više samostalnih gospodarskih djelova, upravitelj je dužan da položi račun uprave za svaki ovaj dio posebno, pa je isto tako vlastan da posebno i uživi eventualni saldo na njegovu korist izvršen iz takvog posebnog računa. U ovome bi slučaju naime postojalo dvije ili više posebnih samostalnih uprava, potpuno odijeljenih jedna od druge. Jednom riječi upravitelj zajedničke imovine može da utuži svoja potraživanja naprma zajedničarima, koja izvrši iz uprave, samo ako je bilo prije tužbe, bilo istodobno sa tužbom, ili najkasnije u toku odnosne parnice dokaze da utuženi saldo na njegovu korist izvrše iz

prihoda i izdataka jedinstvene uprave cjelokupne zajedničke imovine, a ako ima samostalnih gospodarskih djelova zajedničke imovine onaj saldo u njegovu korist koji izvire iz prihoda i izdataka posebne uprave odnosnog samostalnog gospodarskog dijela.

Upravitelj zajedničke imovine može, pak neodvisno od njegove dužnosti polaganja računa, o upravi da utuži samo ona svoja potraživanja naprma zajedničarima koja onima neodvisno od njegova vlastita upravitelja zajednice, naime onda kada se on prama zajedničarima ima smatrati trećim licem, t. j. kada ta njegova potraživanja imaju svoj pravni osnov u kojem drugom pravnom odnosu između njega i zajedničara a ne u onome punomoćstvu, kao punomoćnika svih zajedničara. Van ovog zadnjeg pravnog kruga sva dugovanja zajedničara prema upravitelju zajedničke imovine mogu biti od njega utužena samo uz izvršenje njegove zakonske dužnosti da položi račun o prihodima i izdacima bilo jedinstvene uprave cjelokupne zajedničke imovine, bilo posebne uprave jednog samostalnog gospodarskog dijela te zajedničke imovine. P. K.

Prilozi za Bački dom

Na dan hramovske slave u Žagrovicu, i prilikom 25 godišnjice vjenčanja i rukopoloženja o. Mirkog Sinobada, arhijer, namjesnika kninskog, prisutni sveštenici na predlog domaćina o. Nikole Krečka, priložili u korist bačkog doma u Šibeniku, i to z. g. Nikola Krečak sa obitelji Din. 40 Mirko Sinobad, arb. namjesnik " 50 Milivoj Dobrić, pareh u Gelubiću " 20 Milivoj Jelčić " Plavnu " 20 N kanor Kalik " Drniš " 30 Valerijan Štrbac " Balci " 10 Antonije Pinčetić " Padene " 10 Svetozar Sekulić " Kanjani " 20 Svega Din. 200 Crkvena Opština, Žagrovic Din. 100

Preplata za „Glas“

Radeta Rade, trgovac, Ljepino za 1033 Din. 36 Crkva sv. Petra, Blovičino selo " 36 Prota Ljubo Vlačić, član Crkv. Suda Sarajevo " 36 Zemljoradnja Zadruga, Strmica za 1933-34 " 72 Sava Knežević, Strmica " 24 Kubat Bogdan, upravnik pešte Žegar " 24 Popov Petar, sveštenik, za 1934 " 36 Uprava Manastira Kuke, Kistanje " 24 O. Nikodin Opačić, upravnik manastira, Kistanje " 24 Crkvena Opština Kistanje " 24 Gajdić Čiro, Bribir, za 1934 " 21

Članarina za Maticu

Sava Knežević, Strmica Din. 12 Bogdan Kubat " 12 Uprava Manastira Krke " 12 O. Nikodin Opačić, upravnik manastira, Kistanje " 12 Crkvena Opština, Kistanje " 12

Pas i njegov osjen

— Basna Dosleja Obradovića —

Pas, nožeći komad mess, prolazi pokraj jedne rijeke spazi u riječi svoj osjen, i pomali da je to drugi pas s mesom. Učini mu se onaj komad majlo veći, zeleti se da ga ugrabi, upusti svoj komad mess, te mu ga odnese voda, a on ostade čudeći se kako u jedan mrah cba komada propadoše.

Prijatelji širite „Glas“!

Predstavnik vlastika «Privredno-kulturne matice za Sjever, Dalmaciju» Pavle Zelić
Stampa Nova Štamparija — Šibenik
Predstavnik Nikola Čikate